

Tuperrak: ondo zainduz gero, oso erabilgarriak

Etxe guztietako sukaldeetan izaten dira plastikozko jakiontzia edo tuperrak. Etengabe erabiltzen ditugu, baina ondo zaintzen ditugu?

1.- Gaiari buruz

Komentatu lagun batekin:

- Plastikozko jakiontzia erabiltzen dituzu? Zertarako?
- Zer dakizu haien ezaugarriei buruz?

2.- Irakurri artikulua

Irakurri “Consumer” aldizkaritik ateratako artikulua eta erantzun galderei.

Plastikozko jakiontzia erabiltzeko eta garbitzeko moduak baldintzatzen du horien segurtasuna, eta, beraz, funtsezkoa da materiala zaintzea eta ontzi horiek aldatzeko unea noiz den jakitea.

Etxe guztietako sukaldeetan izaten dira plastikozko jakiontzia edo tuperrak. Etengabe erabiltzen ditugu, bai elikagaiak gordetzeko eta bai garraiatzeko ere, eta horrek behartu egiten gaitu beti garbi eta seguru edukitzera. Ez bada alderdi hori **bermatzen**, galdu egiten dute **berezko** funtzioa: elikagaia ez dezakete babestu kalte kimiko eta fisikoetatik, ezta mikroorganismoen eta bestelako kutsatzaileen eraginetik ere. Oso erabilgarriak eta eraginkorrak diren arren, zalanztza batzuk sortzen ditu ontzi horien erabilerak; esate baterako, edozein elikagai-mota gorde ote daitekeen horietan, mikrouhin labeetan sartu daitezkeen edota noiz utzi behar zaion zaharra erabiltzeari berria erosteko.

Azken **auzi** horri dagokionez, lehentasunetako bat materiala eta ontzia zaintzea izaten da, zer-nolako mugak dituen eta zer arrisku egon litezken jakiteko. Plastikoa, baldintza normaletan erabilia eta **ekoizlearen** jarraibideak kontuan hartuta, ez du arriskurik sortzen erabiltzailearentzat.

Noiz utzi jakiontzia erabiltzeari

Plastikozko jakiontzia ongi erabiltzeak bermatu egiten du segurtasuna, baina, horretarako, zenbait alderdi eduki behar dira kontuan. Lehenbizikoa, eta guztietan garrantzitsua, zera da: **egiaztatzea** egokiak direla elikagaiekin erabiltzeko (ontziak sardexka eta kopa baten sinboloak edukiko ditu azpiko aldean). Kontuan hartu behar da plastikozko ontziak gaizki erabiltzeagatik sortzen direla arazo asko. Eta, ildo horretan, askotan izaten da zalanztza noiz komeni ote den jakiontzia erabiltzeari uztea. Hori jakiteko, arreta jarri behar zaio zenbait alderdiri, eta neurri egokiak hartu horrelakoren bat gertatzean:

1. Ontziak ebakiren bat duenean edo elikagaien zatarrak sartu izan daitezkeen beste inperfekzioen bat. Horrek esan nahiko luke erabiltzeari uzteko garaia iritsi dela.
2. **Orbanak** edo janari arrastoak dituenetan eta horiek kentzerik ez dagoenean, ezta ur beroarekin eta xaboiarekin beratzen jarrita ere.
3. Produktu erregarriak erabili direnean garbitzeko eta ontziari kalte egin diotenean.

Substantzia kimikoen migrazioa

Plastikozko ontziak erabiltzeko garaian sortzen den beste zalanztza bat izaten da gerta ote daitezkeen substantzia kimikoen elikagaira migrazioa. Prozesu horretan zenbait faktorek eragiten dute, adibidez elikagaiaren izaerak, plastikoarekin harremanetan egindako denborak edo ematen zaion tenperaturak. Adituek onartzen dute ez dagoela arriskurik, baldin eta ekoizleen jarraibideak kontuan hartzen badira eta haiek esan bezala berotzen badira (potentzia eta denbora aldetik). Espezialisten arabera, janaria berotzeko jarraibide jakinik izango ez balu ontziak, egokiena izaten da berotzeko denbora luzatzea, baina potentzia **apalagoan** egitea.

Dena den, ontziek logo batzuk eduki behar dituzte (normalean azpialdean edo tapan joaten dira), eta horiek esaten dute egokiak diren janariarekin erabiltzeko, ontzi-garbigailuan eta mikrouhin-labeetan sartzeko, eta izozteko. Sinbolo horietakoren bat falta badute, horrek esan nahi du ezin direla erabili horretarako.

Ur-botilekin hartu beharreko neurriak

Urarentzat izaten diren plastikozko botilek ere eragiten dute zenbait zalanztza; adibidez, jendeak ez du jakiten egokia ote den behin eta berriz betetzea edo eguzkitan edukitzea zenbait orduz. Ez da komeni botila berriz betetzea husten den **aldi**, ezta eguzkitan uztea ere zenbait orduz. Tenperaturak, izan ere, aktibatu egiten ditu materialaren zenbait osagai, batez ere plastikoa BPA denean. Horretaz gain, erradiazio ultramoreak eta gehiegizko beroak ere handitu egiten dute hori gertatzeko arriskua.

Erantzun galderei.

A. -Ontzi horien erabilerari buruz zer hiru zalantza izaten ditugu?

1.
2.
3.

B. -Nola jakin daiteke ontzia egokia den elikagaiekin erabiltzeko?

C. -Noiz iristen da ontzi bat aldatzeko garaia?

1.
2.
3.

D. -Normalean zer hiru logo izaten dituzte ontziek?

1.
2.
3.

3.- Ordeztu hitz hauek

Ordeztu testuko hitz hauek zuk ezagutzen dituzun beste batzuekin:

Bermatzen	...	Egiaztatzea	
Berezko		Orbanak	
Auzi		Apalagoan	
Ekoizlearen		Aldiro	

4.- Eta zuk?

Jarri talde txikitan eta komentatu puntu hauek:

- Eman diren aholkuetatik zein betetzen duzu?
- Eta zein ez?
- Aurrerantzean zerbait aldatuko duzu? Zer?
- Zeri ez diozu kasurik egingo?

Zuzenketa-orria

2.- Irakurri artikulua

A. -Ontzi horien erabilerari buruz zer hiru zalantza izaten ditugu?

1. Zein elikagai-mota gorde daitekeen
2. Mikrouhin labean sartu daitezkeen
3. Noiz utzi behar zaion zaharra erabiltzeari

B. -Nola jakin daiteke ontzia egokia den elikagaiekin erabiltzeko?

Egokia izateko sinbolo bat eduki behar du azpiko aldean: sardexka eta kopa bat.

C. -Noiz iristen da ontzi bat aldatzeko garaia?

1. Ontziak ebakiren bat duenean edo elikagaiarentzat arriskutsua izan daitekeen beste inperfekzioen bat.
2. Orbanak edo janari arrastoak dituenean eta horiek kentzerik ez dagoenean.
3. Produktu erregarriak erabili direnean garbitzeko eta ontziari kalte egin diotenean.

D. -Normalean zer hiru logo izaten dituzte ontziek?

1. Janariarekin erabiltzeko egokia.
2. Ontzi-garbigailuan sartzeko egokia.
3. Izozteko egokia.

3.- Ordeztu hitz hauek

Bermatzen	ziurtatzen, garantizatzen	Egiaztatzea	ziurtatzea
Berezko	haien, bere, beren, euren	Orbanak	mantxak
Auzi	arazo, kontu	Apalagoan	baxuagoan, txikiagoan
Ekoizlearen	egilearen, sortzailearen	Aldiro	guztietan, aldi guztietan, bakoitzean